

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه فاطمیه (س)
شهرستان شهرکرد

موضوع:

تأثیر رسانه بر سبک زندگی اسلامی

استاد راهنما :
سرکار خانم طاهره اکبری

پژوهشگران
سمانه احمدی
طیبه اصغرزاده
آسیه طاهری

پیشکش به :

همه کسانی که لحظه‌ای بعد انسانی و وجدانی خود را فراموش نمی‌کنند و بر آستان گران سنگ انسانیت سر فرود می‌آورند و انسان را با همه تفاوت‌هایش ارج می‌نهند .

چکیده

فرهنگ والای ایرانی اسلامی به عنوان برجسته‌ترین هویت مردمان مشرق زمین و فلات ایران از روزگاران بسیار دور مورد هجوم‌های مختلفی از سوی دشمنان بوده است و در گاهی اوقات با مشکلات عدیده‌ای روبرو شده است که در زمان‌هایی که حکومت‌های ملی در ایران رو به انحطاط و ضعف می‌نمود، این فرهنگ والای مردمان سرزمین ایران بود که پویایی و زنده شدن و رشد و تعالی دوباره این سرزمین را به دنبال داشت.

عصری که در آن قرار داریم، عصر ارتباطات و عصر سلطه پدیده رسانه بر زندگی انسان‌هاست. بی‌گمان برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی موفق شده‌اند افکار و عقاید انسان‌های بی‌شماری را دست‌خوش تغییر سازند. تمدن منحنی غرب برای ترویج سکولاریسم اقدام به تأسیس هزاران شبکه تلویزیونی و رادیویی کرده است که به صورت شبانه روزی برنامه‌های گوناگونی را با این هدف ارایه می‌کنند. متأسفانه دستیابی به این برنامه‌ها در کشور ما بسیار ساده و امکان پذیر است. باید توجه داشت که وقتی سخن از ماهواره به میان می‌آید، ابتدا مسایل ضد فرهنگی آن جلب توجه می‌کند، سپس مسایل سیاسی، علمی و ورزشی ایفای نقش می‌نمایند. این هجوم اگر چه آرام و خاموش آغاز شده، اصول و پایه‌های اعتقادی مردم را هدف قرار داده و با دقت ماهرانه‌ای تمام گروه‌های مختلف جامعه را در بر می‌گیرد.

در این مقطع زمانی به دلیل نزدیک شدن فرهنگ‌ها و از بین رفتن مرزهای جغرافیایی و فکری در جهان شاهد نابودی خرده فرهنگ‌ها و فرهنگ و آداب و رسوم کشورهای ضعیفی هستیم که در برابر تهاجم فرهنگی و نفوذ بدون رقیب کشورهای سلطه‌گر، در حال نابودی هستند.

در سال‌های اخیر، برای سرمداران کشورهای سلطه‌گر، خود جهانی کردن فرهنگ غربی، اهمیت بسیار پیدا کرده است. این نظر علاوه بر استفاده از وسایل سیاسی، تبلیغاتی و صنعتی، با نظریه‌های شبه علمی نیز پشتیبانی می‌شود. به عنوان نمونه، نظریه دهکده‌ی جهانی مک لوهان و امثال آن، با صراحت سعی بر آن دارد که زمینه را برای پذیرش فرهنگ غربی مساعد کرده و از حساسیت‌هایی که ممکن است در مقابل آن ابراز شود، بکاهد. لذا، در اثر این حمله فرهنگی دشمن، مردم نخست دچار شک و تردید در مثبت بودن فرهنگ ملی و دینی خود شده و باورهایشان را نسبت به کارایی فرهنگ خویش از دست می‌دهند و سپس، به تدریج، متمایل و سرانجام جذب فرهنگ بیگانه و دست‌کم جنبه‌هایی از آن می‌شوند و همه این‌ها حاصل برنامه‌های حساب شده‌ای مانند رسانه و از همه مهم‌تر ماهواره است.

واژگان کلیدی: سبک، رسانه، تلویزیون، ماهواره، جهانی سازی.

فهرست مطالب

صفحه

۱.....	مقدمه
۲.....	فصل اول مفهوم شناسی سبک زندگی
۳.....	۱-۱ سبک زندگی چیست؟
۴.....	۲-۱ مفهوم سبک و شیوه زندگی
۵.....	۳-۱ ضرورت سبک و شیوه شناسی زندگی
۹.....	۶-۱ ضرورت آسیب شناسی در شیوه زندگی
۹.....	۷-۱ ویژگی‌های سبک زندگی
۱۱.....	۸-۱ برخی از نشانه‌های آسیب مندی زندگی دینی
۱۱.....	۹-۱ عوامل ایجاد سبک زندگی
۱۲.....	۱۰-۱ تأثیر دین بر سبک زندگی
۱۴.....	۱۱-۱ نشانه‌هایی از سبک زندگی اسلامی در قرآن
۱۶.....	۱۲-۱ سبک زندگی و هویت
۱۷.....	۱۳-۱ تغییر در سبک زندگی
۱۹.....	فصل دوم بررسی تأثیرات رسانه
۲۰.....	۱-۲ رسانه چیست؟
۲۱.....	۲-۲ انواع رسانه
۲۱.....	۳-۲ رسانه از نگاه دین
۲۲.....	۴-۲ ارزش گرایی رسانه‌ها از دیدگاه حقوق ایران
۲۳.....	۵-۲ تنوع و گستردگی ارتباطات در عصر کنونی
۲۳.....	۶-۲ وظیفه رسانه چیست؟
۲۳.....	۱-۶-۲ توجه به مخاطبان پیام
۲۴.....	۲-۶-۲ نقش رسانه‌ها در تغییر تفکرات جوامع بشری
۲۷.....	۷-۲ اهداف رسانه
۲۸.....	۱-۷-۲ تأثیر وسایل ارتباط جمعی در خشونت و پرخاشگری

حذف خداوند از زندگی ، عدم توجه به حقیقت عالم خصوصاً مفهوم خود انسان ، عدم برداشت صحیح از رخدادهای هستی ، ناتوانی از درک عکس‌العمل رفتار ، عدم آگاهی از جاودانگی خود و ده‌ها عامل دیگر از انسان این عصر ، موجودی مسخ شده ، حیران و پوچ و بی‌هدف ساخته است که از این حال خود مشمئز بوده و به دنبال راه چاره‌ای می‌گردد که رنگ و بوی زندگی او را عوض کرده و نشاط واقعی به زندگی‌اش تزریق نماید .

تغییر زندگی خسته کننده امروزه بشر و تبدیل آن به یک زندگی پویا ، هدفدار ، متعالی و پرنشاط مستلزم تغییر در مبناها و نگرش‌هاست ؛ بدین معنی که اگر نگرش انسانی این باشد که دنیا همین جهان موجود است و به عالمی فراتر از دنیا معتقد نباشد از او انتظار یک زندگی بی‌اضطراب بی‌معناست چرا که او دائماً خود را متزلزل می‌بیند که هیچ تکیه‌گاهی ندارد .

تغییر در زندگی در ابتدا به بازخوانی و بازتعریف انسان از واژه‌هایی مانند زندگی ، انسان ، جامعه ، رشد و پیشرفت، هدف و . . . نیازمند است ؛ یعنی اگر انسان را فقط یک موجود مانند دیگر موجودات فرض کنیم که با مختصر هوش بالاتر به دنبال تأمین لذت‌های خود است ، یک شکل برنامه‌ریزی برای زندگی لازم دارد و اگر او را موجود زنده‌ای که هرگز نمی‌میرد و فقط از عالمی به عالم برتر منتقل می‌شود بدانیم که سمت و سوی الهی داشته در این صورت برای او برنامه متناسب این تعریف لازم است .

انسانی که خود را و لذت خود را اصل می‌داند با انسانی که محور همه‌چیز را خالق هستی قلمداد می‌کند در اعمال و رفتار ، در برنامه‌ریزی ، در قانون‌گذاری برای زندگی کاملاً متفاوت است .

روشن است که رسالت اصلی در این میان ، بر دوش حوزه‌های مقدّس علمیّه سنگینی می‌کند که وظیفه تبیین مبانی و تدوین مواضع اسلامی را در تمامی عرصه‌ها بر عهده دارند .

در پایان خالی از لطف نیست که اشاره‌ای به شکست اسرائیل در جنگ ۸ روزه، داشته باشیم که:

این ناشی از اعتقاد شیعیان به " هیهات من الذله " و تفاوت دیدگاه‌ها می‌باشد.

نتیجه

ما در دنیایی زندگی می‌کنیم که برای اخبار و داده‌های جدید گرسنه است؛ و هر کشوری دسترسی سریع‌تری به اخبار و اطلاعات برای شهروندان خود فراهم کند، از بقیه جلوتر می‌افتد. اگر همین شرایط را در رقابت کشورها در نظر بگیریم، نمی‌توان ادعا و نظریات بسیاری از کارشناسان سیاسی در مورد (جنگ دیجیتال عصر جدید) را انکار کرد. این روزها، کشورها و قدرت‌های سلطه‌گر با بهره‌گیری از بیشترین حجم اطلاعات و انتقال آن‌ها، اهداف خود را در خارج از مرزهای سرزمینی جستجو می‌کنند و به همین منظور رسانه‌های قدرتمندی برای انتقال اطلاعات و تفکرات استعماری خود به مردم کشورهای مختلف جهان راه‌اندازی می‌کنند که هر روز تعداد آن‌ها در حال افزایش است. اکنون به جرأت می‌توان گفت که حفظ و گسترش قدرت استکباری نظام سلطه به حضور و ظهور رسانه‌هایشان در این دنیای دیجیتال وابسته است.

امروز دنیا بر مدار جنگ تبلیغاتی و رسانه‌ای و درواقع بر مدار جنگ جبهه‌های خبری و دستگاه‌های تولیدکننده‌ی پیام می‌گردد. صنایع فرهنگی، در طول دهه‌ی گذشته، نمایش رسانه‌ای را در فضاها و پایگاه‌های نو، تکثیر داده است و خود نمایش یکی از اصول سامان دهنده به اقتصاد، سیاست، جامعه، و زندگی روزمره شده است.

زندگی اجتماعی و سیاسی تحت تأثیر روزافزون رسانه‌های تصویری قرار دارند. تنش‌ها و برخوردهای اجتماعی و سیاسی در صفحات فرهنگ رسانه‌ای ظاهر می‌شوند. در این صفحات نمایشی، صحنه‌هایی از موارد قتل و تجاوز، بمب‌گذاری و تروریسم، رسوایی‌های جنسی، اقتصادی و سیاسی، و خشونت‌های انفجاری زندگی روزمره به تصویر کشیده می‌شوند.

رسانه‌ها پل ارتباطی و بلکه وسیله‌ی تسلط بر افکار، اراده و احساسات بشریت دوران معاصر به شمار می‌آیند. مراکز رسانه‌های استکبار که به مدرن‌ترین فناوری جهانی مجهزند، از یک سو ابزاری در جهت اجرای عملیات روانی قدرت‌ها علیه ملت‌ها و دولت‌های مستقل هستند و از سوی دیگر وسیله‌ای برای کنترل، تضعیف، جهت‌دهی و هدایت جوانان در سراسر جهان محسوب می‌شوند.

رسانه‌ها در تمامی جنگ‌های قرن بیستم به مثابه ابزاری برای جنگ روانی و تبلیغات جنگی از سوی بسیاری از کشورها مورد استفاده قرار گرفتند. از آن‌جا که قدرت‌ها توان به میدان آوردن نیروی نظامی را ندارند و یا جامعه‌ی آنان قادر به تحمل تلفات انسانی نیست، به جنگ رسانه‌ای روی می‌آوردند و از این ابزار بهره‌برداری می‌کنند. در عصر کنونی به دلیل پیچیدگی اجتماعی و اهمیت یافتن نقش رسانه‌های جمعی در ایجاد روابط جوامع، کاربرد این وسایل در زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و نظامی بیش از پیش مشهود است و اثر آن را می‌توان در ظهور رفتارهای جدید و با تمایل به غرب و تغییر سبک زندگی در میان جوامع در حال توسعه مشاهده کرد.

فهرست منابع

۱. قرآن، ترجمه آیت الله مکارم شیرازی، بیروت: مرکز طبع و نشر قرآن، ۱۳۸۹.
۲. آرام، احمد و حکیمی، اخوان. (۱۳۸۰ ش). الحیاء با ترجمه‌ی احمد آرام، چاپ مکرر، ۱ ج و ۳ ج. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
۳. آمدی، عبدالواحد. (۱۳۵۲). غررالحکم و دررالحکم، شرح جمال الدین خوانساری، ۲ ج، تهران: دانشگاه تهران.
۴. اجیه، محمدتقی. (۱۳۹۲). سبک زندگی بر پایه‌ی بندگی، چاپ اول، اصفهان: حدیث راه عشق.
۵. انگلیس، سارا. (۱۳۷۸). ارتباطات، مترجم: دکتر یونس شکر خواه، برگردان از چاپ اول- ۱۹۹۸، چاپ اول، تهران: نشر آتش.
۶. بشیر، حسن. (۱۳۸۹). تعامل دین و ارتباطات، چاپ دوم، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
۷. بهداروند، محمد مهدی. (اردیبهشت ۱۳۸۱). مجله شمیم یاس، پیش شماره ۱۰.
۸. جعفری، زینب. (اردیبهشت ۱۳۸۶). مجله طوبی، شماره ۱۷.
۹. جمالی، مصطفی، کوثری، علی اصغر، قربانزاده، مهدی. (۱۳۸۷). نهضت نرم افزاری از نگاه مقام معظم رهبری، چاپ سوم، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی معاونت پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
۱۰. جوادی آملی، حسن. (۱۳۹۲). مفاتیح الحیاء، چاپ صد و دوازدهم، قم: اسرا.
۱۱. چامسکی، نوام. (۱۳۸۷). تلاش آمریکا برای حاکمیت جهانی (استیلا یا بقا)، ترجمه‌ی ضیا خسروشاهی، چاپ اول، تهران: درس.
۱۲. حلاجیان، محمدقاسم. (محرم ۱۴۳۳) ویژه‌نامه راه رشد: سبک زندگی چرا و چگونه، ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر.
۱۳. داوری اردکانی، رضا. (۱۳۹۰). درباره‌ی غرب، (ویراست سوم). چاپ دوم، تهران: هرمس.
۱۴. دشتی، محمد. (۱۳۸۶). نهج البلاغه، چاپ اول، قم: ناظرین.
۱۵. رشاد، علی اکبر. (۱۳۸۲). اخلاق و سلوک، ۴ ج. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۱۶. _____، دانشنامه امام علی - علیه السلام -، ۱۰ ج. _____.
۱۷. راغب اصفهانی، (بی تا). مفردات الفاظ القرآن، بیروت: دارالمعرفه.
۱۸. رجبی نیا، داود. (۱۳۸۹). استعمار مدرن (جهانی شدن یا جهانی شدن، آثار و پیامدها)، قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما.

۱۹. _____ . (۱۳۸۹) . رسانه سلطه ، سلطه رسانه ، قم : مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما .
۲۰. شریفی ، احمد حسین و همکاران . (۱۳۹۱) . همیشه بهار : اخلاق و سبک زندگی اسلامی ، تنظیم و نظارت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها معاونت مطالعات راهبردی ، چاپ اول ، قم : دفتر نشر معارف .
۲۱. صباغ پور ، علی اصغر . (۱۳۸۱) . تبلیغات (هنر و رسانه) از دیدگاه امام خمینی - س - تبیان آثار موضوعی (دفتر بیست و سوم) ، چاپ اول ، تهران : مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی - س - .
۲۲. طالقانی ، سید محمود . (۱۳۶۲) . پرتوی از قرآن ، چاپ چهارم . ج ۱ . تهران : شرکت سهامی انتشار .
۲۳. طهماسبی ، احمد . (۱۳۹۱) . شبیخون فرهنگی ، چاپ هفتم ، قم : یاقوت .
۲۴. علوی مهر ، حسین . (۱۳۸۴) . آشنایی با تاریخ تفسیر و مفسران ، چاپ اول ، قم : مرکز جهانی علوم اسلامی .
۲۵. عیوضی ، محمدرحیم و هراتی ، محمدجواد . (۱۳۸۹) . درآمدی تحلیلی بر انقلاب اسلامی ایران ، چاپ دوم ، قم : دفتر نشر معارف .
۲۶. فیروزی ، عباس . (۱۳۸۹) . مبانی جنگ نرم و ریشه یابی آن در تهاجم فرهنگی ، چاپ اول ، قم : شکوفه یاس .
۲۷. قدوسی‌زاده ، حسن . (۱۳۸۹) . نکته‌های ناب ، چاپ دهم ، قم : دفتر نشر معارف ، ج ۴ .
۲۸. کسل ، فیلیپ (ویراستار) . (۱۳۸۷) . چکیده آثار آنتونی کیدنز ، ترجمه‌ی حسن چاوشیان ، چاپ دوم ، تهران : ققنوس .
۲۹. کیا ، دکتر علی اصغر . (۱۳۸۱) . ارتباطات جمعی و روابط بین الملل ، تهران : آن .
۳۰. گادنر ، ویلیام . (۱۳۸۷) . جنگ علیه خانواده ، برگردان و تخلص و تدوین : معصومه محمدی ، چاپ دوم ، قم : دفتر مطالعات و تحقیقات زنان .
۳۱. مطهری ، مرتضی . (۱۳۸۷) . زندگی جاوید یا حیات اخروی ، چاپ بیست و پنجم ، ج ۲ . تهران : صدرا .
۳۲. _____ . (۱۳۸۸) . سیری در نهج البلاغه ، چاپ چهل و یکم ، ج ۱۶ . تهران : صدرا .
۳۳. _____ . (۱۳۸۲) . مجموعه آثار : حماسه حسینی ۲۰۱ ، چاپ ششم ، ج ۱۷ . تهران : صدرا .
۳۴. _____ . (۱۳۸۳) . _____ : فلسفه تاریخ (۱-۴) ، چاپ اول ، ج ۱۵ . تهران : صدرا .
۳۵. _____ . (۱۳۷۴) . _____ : عدل الهی ، ج ۱ . تهران : صدرا .
۳۶. _____ . بی تا . _____ : انسان در قرآن ، ج ۲ . تهران : صدرا .
۳۷. _____ . (۱۳۸۴) . _____ : فلسفه اخلاق ، چاپ دوم ، ج ۲۲ . تهران : صدرا .

۳۸. _____ . بی تا . _____ : تکامل اجتماعی انسان در تاریخ (نبرد حق و باطل) ، ۲۵ ج . تهران : صدرا .
۳۹. ملسین ، ژان و همکاران . (۱۳۸۹) . دیپلماسی عمومی نوین ؛ قدرت نرم در روابط بین الملل ، مترجمان : سید محسن روحانی و دکتر رضا کلهر ، چاپ سوم ، تهران : دانشگاه امام صادق - علیه السلام - .
۴۰. منطقی ، مرتضی . (۱۳۸۸) . تهاجم تبلیغاتی ، چاپ اول ، تهران : عابد .
۴۱. مولانا ، حمید . (۱۳۹۰) . آمریکا شناسی فراز و فرود یک امپراتوری ، چاپ اول ، تهران : امیرکبیر .
۴۲. موسوی همدانی ، سید محمد باقر . (۱۳۷۴ ش) . ترجمه تفسیر المیزان ، چاپ پنجم . ۴ ج . قم : دفتر انتشارات اسلامی جامعه‌ی مدرسین حوزه علمیه قم .
۴۳. نشریه شجره طیبه صالحین ، (۱۳۹۲) . نشریه تربیتی بصرتی ، معرفتی ، مهارتی ، سال دوم - شماره سوم - خرداد و تیر ، ویژه سرگروه ها .
۴۴. نیلی‌پور ، مهدی . (۱۳۸۸) . مدیریت خانواده ، چاپ چهارم . ۳ ج . اصفهان : مرغ سلیمان .